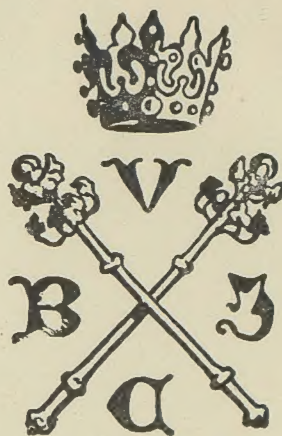

300

KAZANIE

Przy pierwszym Solennym Dźiękczynieniu

ZA

DEKRET KANONIZACYI

B. STANISŁAWA KOSTKI,

SOCIETATIS JESU NOWICYUSZA,

W Mieście Stołecznym Krakowskim

w Kościele

SS. PIOTRA y PAWŁA

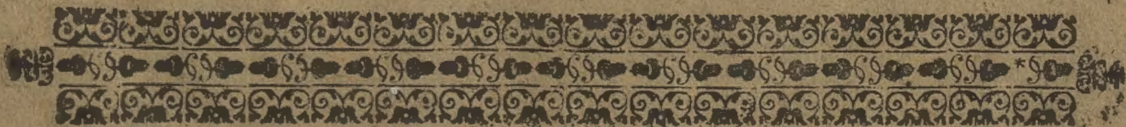
Collegii Societatis JESU

PRZEZ

X. STEFANA SCZANIECKIEGO S. J.

MIANE.

w Niedźielę Czwartą po Trzech Krolach, Roku Pańskiego 1715. Dnia 3. Lutego.

w KALISZU,
w Drukarni Kollegium Societatis JESU.

Illustrissimo, & Excellentissimo Domino,

D. STANISLAO

IN BEŁTOWO, & JASIENIEC

CHOMENTOWSKI,

PALATINO MASOVIÆ,

CAPITANEO

Radom. Zwolen. Złotorien. Drohobycen. &c.

LEGATO ad PORTAM SECUNDISSIMO.

MAgnitudini Meritorum Tuorum imputa Senator Illustrissime, *non Nostræ parsimoniæ, quòd nihil Tuo Nomine, nihil beneficijs, nihil Teipso dignum offerat hæc pagina. Unum convenientiùs esse videbatur; ut* STANISLAUM, STANISLAO, KOSTKAM, CHOMENTOWSCIO, *Pacis Patronum, Legato Pacis dedicaremus; quantò enim Tibi major cum hoc affinitas, tantò melior nobis crescit audacia. Quodsi autem nobis, aut ingeniô nostrô molem Tuam metieris vix umbra, ad Illustrissimum tot titulorum solem; gutta, ad Domûs Tuæ fontem; atomus ad fastigium Nominis erimus. Hæret attonita Antiquitas, Dignitatis Vestræ admiratione defixa, quòd nihil adhuc* CHOMENTOWSCIIS *dignum obtulerit. Erubescit purpuratus Honor, quod Senatorios Domui Vestræ pingere Murices non sufficiat, aut quòd detritos tantùm a Majoribus Tuis habeat. Respice ad Generis Tui dignitatem: Solus enim tantum splendorem intueri potes. In* Boleslao Chabri *Regibus Poloniam, in* Suetopełcis, Radivillis, *Russiam, Lituaniam, Principibus, in* Wierzbowscijs *Siradiam Palatinis, In* Ossolinijs *Curiam Cancellarijs, In* Działynijs, Bidzinscijs, Denhoffijs, Gębiccijs, *Curules tam Sacras,*

quàm profanas Senatoribus, In Potoccijs, Lubomirſcijs, Kalinowſcijs, *Exercitum Ducibus, In Anteceſſoribis Tuis totum Regnum implevisti. Pallet aurea fortunæ rota, quod ambire Vos neſciat, & quòd celeritatem Veſtrorum non aſſequatur Meritorum. Quamvis Vobiſcum nata, ſemper Vos comitetur. Cæcam ſe, vel nunc maximè, & ſentit, & videt, quod inter ſua pretia nihil Vobis æquale videat. Obmutuit vocale famæ claſſicum Vobis per tot ſæcula canendis impar. Ipſi ſcilicet CHOMENTOWSCII tot ora encomijs Veſtris fatigaſtis. Nec jam habet, qua Vos parte circumferat, quia Orbem gloriâ exæquaſtis. Polonia Patria Veſtra eſt, Orbis Patrimonium. Ubi ſol oritur priùs lucem Veſtram aſpicit, quam Auroram; ubi occidit, in Nominis Veſtri deficit contemplatione, & quaſi pulchra ſplendorum invidia emoritur, quia plures in Vobis Illuſtriſſimos, quàm in ſuo meridie radios numerat. Gelidus Septemtrio non tam nativo frigore quàm famæ Veſtræ metu riget, ita tamen ut vinci à Vobis ardeat. Orbem quem caperet Macedo, Vos Orbem, qui Vos capiat non habetis. Ergo ad Superos usq; pertingite eâdem in paginâ, an in eodem immenſo gloriæ Vos evolvite, in quo STANISLAI miracula recenſentur. Eſtote cæleſtes, ita tamen, ut noſtri ſitis, Eſtote Dij ſed Penates, hoc eſt Domeſtici; ita cælum colite, ut Vos Orbis poſſit colere. Et certè; ſi cælum eſt Polonia, CHOMENTOWSCII Numina eſſent, niſi mallent eſſe homines integerrimi, quàm Semidei, Illuſtriſſimi, quàm Joves fulminei, Magni, quàm conſanguinei Superis Alexandri, primi in Polonia, quàm tertij à Jove Ajaces. Neq; tamen Vos à cælo excuſabit modeſtia, cui Nomen Veſtrum profuſo in odium fidei ab Hæreticis ſanguine SEVERINI CHOMENTOWSKI, Noſtri Religioſi, Veſtri Conſanguinei inſcripſiſtis. Interea quo aſſurgimus, ut altum Dignitatis Tuæ attingamus? quæ tam non procul abeſt à Te, quàm Tu ab* Jlluſtriſſimo Parente Tuo. *Ille* Palatinus Maſoviæ, *Tu ejusdem ſubſellij Legitimus Succeſſor, & altiorum candidatus. Ille Othomanico furori in aliena irrumpenti, ut non tantùm Portam, ſed & vallum habuiſſet, limites poſuit, ubi in illis lapidibus Aureum ſe MARTINUM, & non minùs hoſti ferreum, quàm Patriæ probaret liberalem. Tu erumpentibus ex Turcia bellis Portam, dicam non Portam, ſed bifrontis à multiplici ſupercilio, Jani templum præcluſiſti, & quaſi à foribus lethum abegisti, Paci, ſecuritati, aditu patefactô. Triennio Legationi illi ſanè operoſæ immorabaris, vix non immoriebaris, ut Patria viveret. Quantis ſudoribus duplex Byzantij auxiſti mare, ut unionem pacis Lechicæ conciperet. Quantâ fortitudine implacabile Lunæ Cornu tenuiſti ut ad fœdus flecteres, ut creſcentem in iras mitigares? Quantâ conſtantiâ mutabile in propoſitu ſidus, in retinendo fœdere confirmaſti. Jam expalluerat Lethale aſtrum in tempeſtatum Lechicarum præſagium, armavit in cladem noſtram duplex cornu, quod toties clade Gentium acuit, ut ex Polonia libertatem, ex Orbe*

Poloniam

Poloniam expungeret, Te Alcidem tanquam Acheloi cornibus opposuit Lechia, & fregisti. Hic Tuam cum STANISLAO æqua gloriam, Ille ad Chotimum Turcam, Tu Constantinopoli, uterq; absq; armis profligastis, uterq; occidistis orientem, ne diem infaustam Sarmatiæ accenderet. Assurge Porta Othomanica, ut CHOMENTOWSCIO fias triumphalis. Non immeritò enim inter triumphos suos numeret Imperatorem Orientis, cujus cor cæpit, & in partes traxit Sarmaticas, dum ex hoste amicum, ex barbaro fecit humaniorem, ex elato, rebus Lechicis acclinatum.

Hæc Tua in Patriam Senator Illustrissime Merita, non minora in Minimam Societatem, maxima tamen quia Tuam. Ad Themidis Petricoviensem libram in Te Illustrissimæ Genitricis Tuæ, examinamus liberalitatem, & pretium invenire non possumus, etiamq; in illa Justitiæ sede nos jure legitimo Tuos credimus. Simul cum vita ab Illustrissima Parente Tua animum benefaciendi accepisse videris, ut quam illa domum produxit conservares, quam erexit inter tot adversa stabilires; Ne mortua Benefactrice morerentur beneficia, in Filio post obitum Parentis munificentissimæ, Patrem agis, totq; favoribus ex ANNA, Te, id est ex gratia natū esse probas Gratianum. Veluti Nomen Vestrum Nobis etiam obtulissetis in Patrimonium, ut à Vobis bona, in Vobis Benefactores, hæreditate quadam possideamus. Emortua Genitrix Tua ubi nil post mortem supererat Corpus nobis asservandum reddidit, & animam daret si illam cælo non debuisset, partem tamen animæ suæ in Te nobis reliquit, ut vivere nobis non desineret. Hunc scilicet arbor illa Wierzbowsciorum in Te nobis Fructum dedit, sed Fructum extra Hesperidum iactantiam nobis aureum, aut illud pomum quo Novus Hippomenes Parentem Tuam in benefaciendo celerrimam, sequeris.

Neq; satis Tibi est aureum fontem, Pactolo continuare. non satis Wierzbowianæ arboris plantam esse, hoc est Matris Liberalissimæ insistere vestigijs, non satis post cineres fomitem alere pietatis, ita Majorum conservas beneficia, ut nova adjicias. Novam Samboriensi in Vrbe Nobis Domum, STANISLAO Templum erigis. Peregrinus antea in Patria videbatur KOSTKA, unde nisi curru vectum aliquando hospitem vidimus, quia domo caruit, Tu domesticum effecisti, quò vicinior sit in commoda Poloniæ Tutelaris, & non minùs illam atq; Domum suam tueatur. Nondum illum sacrior ordo aris admoverat, Tu inservisti, ut victima saltem pro Lechia esset qui Mystes esse non potuit. Dixerim Palatinus Masoviæ, ex munere KOSTKARVM erigis Domum tanquam Tuam, & jam emortuam, (satis enim in uno STANISLAO vixit,) recenti STANISLAI suscitas prodigio. Quam merito ergo in Domum Tuam se KOSTKA recipiat, cui Domum obtulisti.

Interim in exaggeratione Tuorum *Meritorum fatiſcit oratio tantoq; magis muneris decreſcit parvitas, quantò liberaliores in laudibus* Tuis *eſſe volumus, quaſi hoc ipſum novum beneficij* Tui *genus ſit quod de* Te *dicamus. Momenta* Tua *Annales ſæculorum, illuſtria facinora Librorum opera ſuperant. Arctior eſt quam ut* Te *capiat pagina, lentior, quam ut Dignitatem* Tuam *aſſequatur calamus, hebetior quam ut punctum Honoris* Tui *attingat ſtylus. Quare aut* STANISLAUM *hîc tantùm, aut* Te *in* STANISLAO *lege, & dignum aliquid oculo invenies. Nos ſuadæ paupertatem voto, (hoc enim divites ſumus) Patria altiſſimis Honoribus emendabit. Ita precatur*

Jlluſtriſſimo & Excellentiſſimo
Nomini, Honoriq; Tuo

Addictiſſimus Servus

& Exorator

Stephanus Sczâniecki
Societatis JESU.

Facta est tranquillitas magna.
Matth. 8.

PUbliczna niedawno przyniosłá byłá pocztá, że powracáiacego odnowionym przymierza torem, w szczęśliwey z pokoiem komitywie, do Polski, od Oryentálney Porty; Wielkiego Posłá Jáśnie Wielmożnego J. M. P. STANISŁAWA, á właśnie ze Chrztu Swiętego, KOSTKĘ CHOMENTOWSKIEGO, Xięstwá Mázowieckiego, (to iest Oyczyny B. KOSTKI,) Woiewodę Generálnego; Wnuká Jáśnie Wielmożney Fundatorki Nászey Piotrkowskiey; á Syna Fundatorow Nászych Sámborskich, owszem y samegoż Fundatorá Kośćiołá Sámborskiego, pod tytułem tegoż Błogosłáwionego KOSTKI: ná záwdźięczenie iego *in bonum publicum* dźielnośći, między innemi publicznych powszechney Oyczyzny (ktorey nayiáśnieysza cáłość ná Wschodźie przez lat trzy utrzymywał) ápplauzow dokumentámi, pássowáć miano ná Oryentálne Rycerstwo, czyniac go *Equitem S. ANDREÆ*, álbo Káwálerem S. JĘDRZEIA; á w tym Rycerskim obowiazku, dálszych mu Honorow, y wiekopomney pámięći oblig záwięzuiac.

Więc y ia, *si parva licet componere summis*; ieżeli się godźi iák Niebo do źiemi rownáć; umyśliłem był, drugiego tegoż imienia, dotad Błogosłáwionego, dźiś iuż zá nowym samey Naywyższey ná źiemi świątobliwośći wyrokiem, Swiętego STANISŁAWA KOSTKĘ, od Zachodu Rzymskiego, gdźie był dáley niż przed stem lat zászedł, y owszem z wesela áż Niebieskiego, wedle uroczystey Jegoż Ewángelij *donec revertatur à nuptiis*, gdźie był od Polski, wielkim do BOGA tákże o pokoy Legátem, z rownie wesołą o pokoiu nowiną, do miłey Oyczyzny swoiey Korony Polskiey, w liczney nie iáko przedtym prześwietnych, ále, iáko to z Luc. 12.

Niebá przeświętych tytułow ozdobie, powracáiącego; ná Rycerstwo tákże, ále iuż Occidentálne, pássowáć; z teyże
Ibid. uroczystey Jego, biorac ássumpt Ewángelij: *Sint lumbi vestri præcincti.* Chćiałem go *Equitem Romanum* (wszák ztad tám od stárożytnośći Rzymskiey zwyczay ten pássowánia ná Rycerstwo wyszedł) álbo *Equitem* tákże *S. ANDREÆ*, to iest właśnie podobnie S. JĘDRZEIA Káwálerem, ále iuż Occidentálnym, pokazáć; bo w tegoż Swiętego Apostołá Kośćiele Rzymskim, ten młody towárzystwá JEZUSOWEGO żołnierz, *Tyro Societatis*, iuż dáley niż od stu lat, pod zwyćięskim Towárzystwá JEZUSOWEGO Znákiem, służbę był przyiał; czy *sub Romanis Aquilis* Orlę to Polskie, wkrotce samego Niebá dorosło. A lub do Rzymu pieszo, dáley niż kilká set mil, przez niedostępne Alpes, przez nieprzebyte Opoki, *per tot discrimina rerum*, otwártey szukáiac Forty Jezuickiey, á wszędźie przyięćia do Zakonu, bardźiey niż chlebá żebrzac, więcey niż przed stem lat zászedszy, drugi dźiewiętnastu Mieśięcy Annibal, twárdym cnoty idac torem, u bramy Rzymskiey, u Forty Nowicyáckiey stánał. Jednák *Eques*, y że ták rzekę konno po Káwálersku powraca; częśćia że z pożadána pokoiu do nas śpieszy nowina; częśćia, że się iuż kiedyż tedyż, po ták wielu lat, wyższey, owszem naywyższey ná źiemi dosłużył szarzy; kiedy go iuż w Swiętych regestr wpisano, y w komput stárych Zołnierzy, zásłużonych Káwálerow, *inter Veteranos Milites* pomknięto, y *ad Societatem Civium Supernorum* przyięto; ktoremu, y Ziemscy *Sanctissimi*, Naywyższe skłániáia głowy.

Tákem chćiał; ále żebym się ieszcze nie zdał, *ante victoriam canere triumphum*; álbo ná owę zárobić przymowkę:
Jer. 6. *Dicunt pax! pax! & non erat pax.* Wszystkoć nam o tym pokoiu, w Kośćiele powiádáia; á my wroćiwszy się do domu, do drzwi, y do własnego pokoiu, tráfić nie możem; y zieść nam spokoynie bez podźiáłu, by ostátniego káwałká, dopieroż wyspáć się bez chálásu y uspokoić nie dádza: zgołá y czásu do wytchnienia, bá y momentu do odetchnienia nie mász.

Więc to wprzod dźiś wam ná iáwie y ná oko iáśniey nád południowe Słońce pokażę; co się niegdy Jáśnie Oświeconemu tákże STANISŁAWOWI JABŁONOWSKIEMU

Hetmánowi

Hetmánowi Wielkiemu Koronnemu, Kásztelánowi tuteyszemu; to ieſt pierwſzemu w Polſzce, nie mniey cnota y pobożnośćia, niż męſtwem y madrośćia znákomitemu Senatorowi, ſnáć tylko śniło: iákoby głos z Niebá ſłyſzał: *Dopiero w Polſzcze pokoy doydzie, iak ſtánie Kanonizacya Błogosławionego STANISŁAWA KOSTKI.* Co y liſtem do Oycá S. dánym, w ktorym o Kánonizácya prośi, potwierdźił. Oſadzćieſz Słuchácze moi, álbo iák dáley uſłyſzyćie, ſadźić będźiećie, iák to *a propo* właśnie, do dźiśieyſzego dźiękczynienia zá Dekret Kánonizácyi tegoż B. STANISŁAWA KOSTKI, dźiśieyſza przypádłá Ewángelia, ktora ná cáłą Polſkę, owſzem ná cáły práwie świát, táka iákby ſię to iuż ſtáło, głośi pewnośćia. *Facta eſt*, á przynamniey, *fiet tranquillitas magna. Fiat fiat.* Niech ſię ták ſtánie! zápewne ſtánie, y ia ſię przy tym ná tey Ambonie zoſtánę. *Ad Majorem DEI Gloriam.* Zá Twoim Máćierzyńſkim MATKO KOSTKOWA, *Mater mea eſt*; Wieżo Słoniowa, *Turris eburnea*, Polſka Krolowa, MARYA Pánno błogoſłáwieńſtwem. Mat. 8.

Naprzod przeſtrzegam: kto chce mieć od KOSTKI Swiętego pokoy (á ktożby niechćiał? *pacem te poſcimus omnes*:) niechże wprzod da ſam pokoy, przynamniey iuż Swiętemu KOSTCE. Stárodźiećinne młodych Studentow przyſłowie: *da mihi pacem ego tibi decem.* A ieſzcze ſtárſza Rzymſkiego Poety rádá: *Marce ut ameris ama.* A przećiwnym ſpoſobem Duch S. groźi: *Væ qui prædaris, nonne & ipſe prædaberis* Proporcyálnie y Piſmo Boże: *Reſponde, &c. juxta, &c.* wiećie komu, y iáko odpowiádáć każe. Iſaiæ 13. Prov. 26

Byli tácy co B. KOSTCE Náſzemu pokoiu nie dawali, *non eſt eſt pax oſſibus meis*, śmieli tę Swiętą KOSTKĘ nie tylko nam Jezuitom, ále y Głowie Kośćiołá Chryſtuſowego, *vivæ vocis oraculo* B. KOSTKĘ Nowicyuſzem Jezuickim głoſzacey nie raz z gárdłá wydźieráć (iáko to záwſze pśia zazdrość ná cudzą koſtkę wárczy!) byli mowię tácy; ále iuż od Kánonizácyi Swiętego KOSTKI, tuſzę żadnego nie máſz (ináczey ſkromnieybym *in, & pro domo mea Orator* mowił:) nie máſz mowię żadnego (á przynamniey zá pewne odtąd nie będźie) nie tylko w tym tu Piotrowym Jezuickim, ále y tákże w Piotrowym JEZUSOWYM, á zgołá w cáłym Kośćiele Chryſtuſowym; ktoryby ináczey rozumiał, á zátym Pſal. 37.

 choć

choć przyostrzeyszey mowie moiey nie wyrozumiał, dopieroż ktoryby się o prawdę gniewał; y szkodá też, boby się tym samym złość nierozumna wydáłá! Jákoż osadźcie sámi, iákoby to był z rozumu obrány, ktoby śmiał w puł Páryskiey Sorbony głośić, że B. JAN KANTY, nigdy Doktorem Przeświętney Akádemij Krákowskiey nie umárł, á tu w Krákowie, nikt o tym baczny, nie watpi, ná co codźiennie (by go naywiększa nienàwiść, iák zwykłá ślepić chćiáłá.) sam pátrzyć muśi; że od kilku set lat, ná łonie tey godney Mátki w pokoiu odpoczywa *in sinu Almæ Matris*, y przed tym wychowány, y teraz pochowány. Rownie, bá nierownie bárdźieyby szálał, bo mu nie tylko głowy y rozumu, ále y twarzy ludzkiey, Pismo nie przypisuie. *Non est pax ossibus*
Ibid. *meis à facie insipientiæ.* Ktoby o kilká set mil od Rzymu mowił, że B. STANISŁAW KOSTKA nie u Jezuitow umárł; ále się z Nowicyatu, wprzod niż do Niebá, do szpitalá w Rzymie Polskiego, pod tytułem S. STANISŁAWA, ten S. Pielgrzym przeniosł. Właśnie, iákby to tylko dla tego, B. STANISŁAW od Nayświętszey BOGA Mátki námowiony, od Duchá S. przez ták dźikie pustynie, przez gory ták wyniosłe, przez kráie ięzykiem y obyczáymi nieznáiome, liczba nieskomputowáne, obszernośćia nieprzemierzone, do Rzymu był záprowádzony, nie ták żeby do *Societatem JESV* wstapił, iáko żeby z niey po krotkiey dość czásu chwili wystapił! kiedy osobliwie, Autentyczne pokázuia dokumentá, iáko Kośćioł STANISŁAWA S. Biskupá y z szpitalem oraz, dobrze nie rychło, w lat kilkádźieśiat po ześćiu Błogosłáwionego *KOSTKI*, Polskim się dostał Pielgrzymom, z hoyności *Stanisława Hozyusa*, Polaká Kárdynałá. Do tego; gdyby ten y urodzeniem ták świetny, y żyćiem ták Swięty, y z oboygá tego, ták záraz po śmierći swoiey, po cáłym Rzymie wsławiony Młodźieniaszek, (ták dálece iż ná świat cáły madrośćia głośny ná ten czás z Zakonu Nászego Kárdynał Toletus, zadźiwiwszy się ná niewidźiány przedtym tłum ćisnacego się Rzymu, do pogrzebu *KOSTKI*,
Mat. 21. záwołał: *Heu me! Juvenis unus Polonus moritur, & ecce commota est universa civitas dicentes: Quis putas puer iste erit?*
Luc. 21. (álbowiem cudotworna ręká Boska, záraz z nim byłá) *At ubi nos annosi moriemur senes, mortuis adstabunt pauci, sepultis*

nullu

nulli! Gdyby mowię, ták záraz ſławny STANISŁAW, gdźie indźiey procz *Societatem* miał umrzeć; czyżby ták drogi depozyt, bez żadney zátárgi, miał kto Jezuitom wydáć? ile że dopiero ná ten czás Zakon ten podraſtáć poczał, á zátym y do odporu ſłábſzy, y do inwidyi (co nowym ſtanom zwyczáyna) był ſpoſobnieyſzy. Záś ieżeliby gwałtowna (co niepodobna) śiła, czy ſztuka łáka wydrzeć go komu miano; ázażby cáła gęba, y pełnemi Księgámi, záraz zrázu ná Nas o krzywdę iáwnie prawdźiwa nie wołano? kiedy przy niewinnośći náſzey, tyle wykłámánych, y áni przyśnionych kálumnij roznych, y teraz náwet, do woli, y wymyſłu ſwego, kto tylko w BOGA wierzy (y owſzem kto przez to ſamo nie bárdzo wierzy) co żywo ná Jezuitow wali; ták dálece, że ſię práwie ná iednymże celu w towárzyſtwie z ſwym Pryncypałem zdádza bydź położeni: *In ſignum cui contradicetur.* Náoſtátek w ſamymże Rzymie, w żywym z mármuru obráźie, w komorze Jezuickiey o kilká krokow od Páłácu Papieſkiego, codźiennie *KOSTKA* po Jezuicku umiera; y ná to Rzym cáły nabożnie pátrzy, y ia ſam nie dawnom pátrzył: A nikt o tym (chybá czy znowu do ták miſterney *ad vivum* ſztuki, duſzá ſię nie powroćiłá) nie wątpi; y owſzem, Głowá cálego Kośćiołá Chryſtuſowego, nie tylko y *vivæ vocis oraculo*, ále y *manu & motu proprio* piſze, y práwie iáko ártykuł wiáry dekretuie: *Ad novum ac inſigne decus Societatis JESV de Catholicâ Religione multis nominibus meritæ, in qua ſcilicet Beatus Juvenis conſummatus in brevi explevit tempora multa, &c.* ſłowo w ſłowo. *Decret. Rom.*

Záczym to, dotad bayká y nierozumne kłamſtwo bydź mogło, odtad iuż bezbożne práwie przeciwko wierze święrey bluźnierſtwo będźie: Rowne práwie owemu, w ktorym heretycka bez czołá y wſtydu nienáwiść, Głowie cálego świátá Rzymowi, zárzucáć śmiáłá, że w nim Xiażę Apoſtołow Piotr S. nie poſtał, áni umárły po dźiś dźień lezy, lubo dáley niż od tyśiacá y ſześćiu ſet lat nie w Rzymie tylko, ále y po cáłym świećie żaden zdrowego rozſadku, o tym nie watpił. A nákoniec, kto ieſzcze przy tym upornie ſtawáć będźie, niech ſię, y ſłuſznie obawia, áby mu kośćia w gárdle, przy śmierći nie ſtánał S. STANISŁAW KOSTKA, uymuiac ſię o krzywdę honoru ſwego; czego iák ia nie życzę,

B ták ſię

ták się ten, ktożkolwiek ná to záſłuży, niech ſię obawia.

Rzeczećie: ey przećięć *crudè*! *Crudè*? á ktoż ſię kośći dowárzy? twárda to choć máła *KOSTKA*, nie káżdemu ſię da zgryść, dopieroż ſtra-wić: choćby od piekielnego Cerberá, zdawná ná tę S. KOSTKĘ wárczacego, zębow pozyczył. *Crudè* odpowiádam? á nam nie *crudè* zádawáia, nie dò żywego wſkroś kośći przenikáiac doymuia? y wolnoſz będźie nátárczywemu fałſzowi *offenſivè* z záoſtrzona inwidya bić ná niewinność? á prawdźie nie wolno będźie *jure naturæ*, przynamniey *defenſivè* czynić, álbo przynamniey mowić o niewinność? Wſzák *qualis interrogatio*, dopieroż *improperatio, talis reſponſio*! Nie ſtáło rácyi ná odpowiedź Stározakonnym Doktorom y Fáryzeuſzom dyſputuiacym z moim Szczepanem Swiętym, áż oni nań do kámieni, á Szczepan S. przynamniey do ſłow nie miękkich, *Durâ cervice, vos ſemper reſiſtitis Spiritui Sancto.* Prawdá, że ſię potym zá niemi modlił. *Domine ne ſtatuas illis hoc peccatum.* ále też y ia Paćierz im álbo *ter Pater* powiedźiawſzy, z Ambony zſzedſzy, iednymże z Pátronem moim duchem, pokłęknę przed Ołtarzem, *poſitis autem genibus*, y Paćierzá dokończę, *Sicut & nos dimittimus, &c.*

Actor. 6. *Actor. 7.* *Ibid.* *Ibid.*

Tym czáſem wybaczćie *juſto dolori*! y nas też boli iákby nas po koſteczkach rozbierał, kto nas z tey *S. KOSTKI* obiera. Weźćie tám ſobie iák chcecie ſtáre Adámá kośći. *Tulit unam*: (á choćby y wſzyſtkie) *de Coſtis.* Ale nam Niewinnego Młodźieniaſzká *S. KOSTKI* nie bierzćie. Po tey præliminarney exkurſyi, y pierwſzym niby dálſzego o Pokoiu tráktátu Proiekćie, wroćmy ſię do założoney propozycyi. Dopierò pokoy w Polſzcze doydźie, kiedy STANISŁAWA KOSTKI Sławá ná ſtopniu Swiętych *in gloria Sanctorum* ſtánie! *Fiet tranquillitas magna.* A iák to w dorywczatylo, podrożnemu Káznodźiei, dáley głębſzego wártowáć piſmá nie przyſzło, *obviam* záraz *probationem*, z teyże ſamey dźiśieyſzey biorę Ewángelij. Dwiemá ſię rzeczom, rownie iednegoż podźiwienia godnym, ná tym morzu przypátruię. Naprzod, że Ss. Apoſtołowie w owey powſzechney nawáłności y wſzytkich niebeśpieczeńſtwie, o rátunku nie myśla, żaden ſię do wioſłá, choć Rybáczego rzemiesłá biegli, nie bierze, ieden drugiego lubo w złym rážie do dobrey rády,

Gen. 2.

do

do pomocy nie wzywa, ostátnia tylko iedyney nádźiei otuchę (co więc y gnuśney, y morzá nieświádomey kánálij, zwyczáyna) w modlitwie zákłádáiac, do Páná JEZUSA wołáia : *Domine salva nos perimus.* Druga : że lubo dla zdraycy iednego Judaszá, wszyscy z łodka tonęli, (iáko się tego choć w kilká set lat potym, iákby ná to pátrzył, domyśla Hipponeński Infułat Augustyn S. *Vnius delicto cunctorum merita quatiuntur.*) przećię go, lub o zgubę wszytkich chodźiło, gwałtem z łodźi, iáko niegdy Jonaszá w morze nie wyrzucáia. Ale snáć nayłáskáwszy Pan JEZUz nie dopuśćił; ták iáko w przyszło Niedźielney Ewángelij, kakolu z pszenice wyrywać zákazał. *Sinite.* Dayćie mu pokoy, poydźie to bez tego samo swego czásu ná gáłaź, á potym y ná dno w śiárczystym morzu piekielne! Dawszy iednák pokoy, reálney w Ewángelij łodce Chrystusowey, y Apostołom, do mistycznego przenieśmy się oceánu. Już to zwyczáyna y iáwna álłegorya. Okrag świátá tego, morze to: *Mare magnum, & spatiosum.* Łodká Krolestwo, *Magna Reipublicæ Navis*; burzliwe wiátry y nawáłnośći poboczne, *motus magnus*; sa woyny y náiázdy nieprzyiaćielskie. Záś Judasz w łodce, sa to wewnętrzne niezgody niechęći, y Judaszowskie nieszczerośći, zdrády y záwźiętośći; y ták, *foris pugnæ, intùs timores*; ieden się drugiego boi, ieden drugiemu nie dusa, radby ieden drugiego, nie tylko w morzu, ále y w łyszce wody utopił! wszyscy iawne niebeśpieczeństwá widźiemy, teráźnieysze ućiski czuiemy, przyszłe przeczuwamy, ná przeszłe się uskarżamy, tonacych w oczách nászych, żáłosne krzyki słyszemy, bá y sami, rátá z przestráchu ieszcze gorszego co raz lichá, wołamy wszyscy: á żaden nie rátuie! bo iedni niechca, drudzy nie moga, trzeći nie śmieia? dla rozerwánia żagli, lin, sznurow, i nayśćiśleyszych Kolligatow. Záczym *inter Dissidia*, urodźiłá się z złey Mátki, nie lepsza Coreczká *Desidia*, y desperáckie rak opuszczenie. A morze co raz się to bárdźiey burzy, Łodká skołátána co raz się bárdźiey nurzy, y graży, iuż iuż giniemy *perimus*? iuż tylko o iednę literkę od zguby ostátniey iesteśmy, *perijmus!* zginęliśmy! iuż wodá o pálec tylko od łodki, á śmierć o włosek od głowy. *Vno tantùm gradu nos morsq; dividimur.* Rátá dla BOGA kto cnotliwy! á rękę w złym ráźie, y toni poday. Rátuiac nas czásem

Matt. 8.
Mat. 11.
Ps. 103.
1. Reg. 20

 postronni,

Postronni, ſamśiedźi; ále coż; tak właśnie, iáko owo gdy dom gore, albo ſię okręt rozbiie, co żywo *in adjutorium* rátowáć biezy, lecz czáſem bá práwie záwſze, ćiſz ſami (*ut ſe aſſerunt*) Auxyliárni, więcey rozkrádna, y rozſzárpia, niż ſamo pochłonie morze, lub ogień. Więc kiedy z nikad rátunku ná ziemi nie máſz, chybá tu do niebá rekurs, do ss. Pátronow Polſkich ápellácya! *Subvenite Sancti DEI.* Ey Swięty Arcybiſkupie Gnieźnieńſki y Prymáśie WOYCIECHU, nu ieno pierwſzy ſię rzuć do wiosłá, ktorymeś niegdy w czerwonym krwi Twoiey morzu, dobrze ná Koronę Męczeńſka robił! S. STANISŁAWIE Biſkupie Krákowſki, do laſki y Páſtorału, dná ſię y brzegu dobieray! S. JACKU do płaſzczá, ktorym niegdy Elizeuſz Jordanowe wody oſuſzał, pod ktorymeś y ty ſam, ſzeroka wiſłę przepływał, y Twego Zakonu S. RAYMUNDUS morze Bárcynoneńſkie przebywał! S. KAZIMIERZU do Krucyfixá! choćby go y w morze wrzućić, iák niegdy XAWIER moy uczynił, y fale uſpokoił! Ale áh mnie! y cáłey zemna Oyczyznie! dármo tonace we łzách, do niebá podnośim oczy, nic ztámtad nie wypłaczemy! lub nas przedtym, ćiż Swięći Pátronowie Polſcy, nie z iedney oſtátniey wyrywáli toni; teraz nas iákoś rátowáć niechca, czyli nie śmieia? Dopieroż inni ieſzcze nie Kánonizowáni, choć náśi tákże Rodacy, BB. JAN z Kętow, STANISŁAW z Káźimierzá, SZYMON z Lipnicy z dáleká ſtoia: *Proximi*
Luc. 23. *à longè ſteterunt*, przyſtapić przed zágniewánym BOGIEM nie śmieia, rátowáć ani myśla. Więc Wy przynamniey Madre Panny, y Ss. Pánie; *devotus fœmineus ſexus*, Ss. JADWIGI, KUNEGUNDY, SALOMEI, do zwyczáyney ná morzu by w naywálnieyſzych inſultách bierzćie ſię tarczy, do Białogłowſkiego orężá, do modlitwy: *Domine ſalva nos*
Matt. 8. *perimus*! Ey dármo! y te zdumiáłe tylko oczy ſpuśćiwſzy, á wznieśione przedtym do BOGA zá námi, ręce opuśćiwſzy, oſtátniey náſzey zguby czekáia. Jákoż ſłuſznie to opuſzczenie od wſzyſtkich Swiętych ćierpiemy! że im nas y z więcey y z więkſzych ták wiele rázy oſtátnich toni, Pátronowie Náśi wyrywáli; im ná nas więcey, y co raz więkſzego lichá ſię wáli, tym mniey ieſt, y owſzem nikogo cále nie widáć, ktoby rátował. BOG zágniewány niechce, Swięći nie śmieia, bá y ſnáć áni moga! A to dla BOGA czemu? Bośmy

im,

im, co raz (po ludzku mowiac) á oni zá nas, iáko Rękoymie, poprawę BOGU obiecowáli! Aż oto przeszłych niepámiętna, teráźnieyszych nieuważáiaca, przyszłym nie zábiegáiaca, co raz to w większe, iák grzechy, ták y karania, y náwáłności západa Polská. Y dla tego stárzy Swięci Obrońcy náśi, y pálcem się tknać rátunku, dopieroż ręki tonacym podáć, y BOGU zá nas iuż ręczyć niechca; iákby iuż ták o nászey poprawie, iák o swey obrony przed BOGIEM skutku zdesperowáli. A do Niedźielney w Ewángelij dźiśieyszey stosuiac się Allegoryi, naywyższy niebá, źiemi, y morzá Rzadzcá BOG nász, ná nie máła Páństwá nászego Łodkę, wielkie, to od pułnocy, y Báltyckiego; iákoby od czerwonego morza, woienne náwáłnośći: to od żáłobnie czarnego, iákoby od umárłego morzá, nie mnieysza burzę powietrza, y głodu przepuśćił. A zgołá, *Omnes fluctus suos induxit super nos, ita ut navicula operiretur fluctibus*; wewnatrz zdrádliwemi falámi, z boku bijacemi wáłámi. A my co ná to? á to iák ná złość; nie tylko wyniosło nádętych żagli nie odćinamy, nie tylko ćiężarow grzechowych ná dno nas piekielne pograżáiacych, z sumnienia przez Spowiedź nie wyrzucamy! nie tylko w upokorzonym, przy gruntowney nádźiei sercu, kotfice nie zárzucamy; ále ieszcze nád to, iák do humoru upornie przećiwko wodźie, przećiw cáłemu á nie iednemu ná nas poburzonemu morzu pływamy, BOGU dobrotliwie nas karzacemu, wśćiekła się złośćia sprzećiwiáć śmiemy, y ieszcze złośći z bezbożnym onym Achásem przyczyniamy. Gwałtowne wichry, to wáchlarzámi, to wyniosłemi iák żagle fontáźiámi, iákby ná urzad poddymamy! to się w naywiększym śćisku, obręczámi, y dumna fantázya nádstáwiamy, y odymamy! właśnie ni owe fale y piány morskie, álbo bombele; im wewnatrz tczeysze, tym powierzchu odętsze! álbo iák piełká studentská, co, im ia bárdźiey o źiemię, álbo o twárda śćiánę bijesz, tym wyżey skacze! álbo ni owá chłopięca wártałká, ktora im bárdźiey dźiećiná biczem záćina, tym biegley y skoczniey w kołko táńcuie! tym bárdźiey podskákuie! *Impij in circuitu ambulant*, álbo náostátek, iáko te wásze modne obręcze im ich mocniey będnarz pobija, y kołáce tym się śćiśley beczki, álbo ántału trzymáia. Y dla tego Swięći Stárśi Pátronowie náśi, doznawszy ták wiele rázy

Psal. 87.

Psal. 11.

wiárołomstwá nászego w obiecowániu poprawy; nie tylko przy nas stawáć, zá námi się do BOGA wstáwiáć niechcą, ále y o żáłosnych od nas przenośinách, snáć z owemi Jerozolimskiego Kośćiołá Aniołmi zámyśláią: *Migremus hinc, migremus hinc.* Kto chce ná dno do piekłá, to go y nogą popchnąć odchodzącą. *Curavimus Babylonem & non est sanata, derelinquamus eam.* Właśnie iák owo y naydoświádczeńsi Medycy, zdesperowánego, y śmierći niż żyćia bliższego, odstępuią Pácyentá. Jákoż nic słusznieyszego, iáko, áby nas ći święći Lekárze odstąpili, kiedy ich Recept, y zdrowey rády, do polepszenia żyćia, do zdrowego, przynamniey po ták nie iedney szkodźie, rozumu, upornie zázywáć niechcemy; y owszem cáleśmy ich świętych obyczáiow, y Przykazań Boskich, y stáropolskiey poczćiwośći dáleko odstapili.

Jer. 51.

Jednákze ieszcze nádźieie nie traćmy, ieszcze Nas samśiedzkie Páństwá nie grzebćie. *Nondum Lechiam, vicina inferte sepulchro Regna! nec aut Tyberim fletu, aut attollite Rhenum.* Ktożkolwiek bowiem, dźiśieyszo Ewángelicznym Apostołow przykłádem, by też iuz śmierć zá gárdło chwytáłá, szczerym wezwie áffektem Imienia JEZUS. *Quicunq; invocaverit Nomen Domini JESV, hic salvus* y owszem *Salvator erit:* Uspokoi ten bez wątpienia, wszystkie szumy y náwálnośći morskie, kto z Uczniámi, czyli z socyuszámi Jezusowemi modlić się ná morzu náuczy: *Domine salva nos.* Albowiem nie mász Imienia zbáwiennieyszego. *Non enim aliud est Nomen in quo oporteat nos salvos fieri,* oprocz Imienia Páńskiego Jezusowego. *Quod est super omne Nomen.* Dla tego wzwyż pomienionym Psalmie Dáwid w ostátniey toni opuszczonym tákże od Domownikow będąc: *Proximi & noti recesserunt a me,* do samego się Páná y Zbáwićielá o wybáwienie udáie: *Et ego ad Te Domine clamavi, & mane Oratio mea præveniet Te.* A ktoż się zá nas nayskuteczniey do zbáwiennego Imienia Páńskiego Jezus, zástáwi? kto ràniey wstánie, y ieszcze słońce bá y Jutrzenkę poprzedźi? *Mane præveniet?* ieżeli nie młody STANISŁAW? nád ktorym wszák dość ráno, bo ieszcze przed spráwiedliwośći słońcem, z świętego Chrztu morzá, wynikáiacym, Imię Páńskie záiáśniáło. Ten to iest JAKUB, ktory nim ná świát wyszedł, *Cùm nondum natus esset,* iuz BOGU ulubionym, y serdecznym Imienia JEZUS Sygnetem, iáko znákiem Niebieskim;

Rom. 10.
Actor. 4.
ad Phil. 2.
Psal. 87.
Ibid.
Ibid.

bieſkim; ieſzcze w żywoćie Mâćierzyńſkim, prâwie zâślubiony! Młodſzy w lećiech niż Páweł, iák nád Ezaá Jákub, y owſzem naymnieyſzy, bo *Novissimus*, (âlbowiem trzećiego Brátá iáko y Jákub nie liczył) czyli *Novitius Minimæ Societatis*. Ten mowię Jákub, ktory przy konániu prâwie Oyczyzny ſwoiey, âż do oſtátnich śił, z BOGIEM śię ná modlitwie páſluie, ktorego śię obiemá rękomá chwyćiwſzy, poty puśćić niechce, *Non dimittam Te*, pokiby ná nim pożądánego tráktatu nie wyćiſnał, pokiby *post mille pacis oscula*, y iemu, y cáłey iego Polſcze, Boſkim ſwym Pácyfikałem nie pobłogoſłáwił. *Donec benedixeris*. Dopieroż máiac ná pomoc, uprzedzáiaca Słońce, Jutrzenkę, to ieſt Mátkę JEZUSOWA oraz y ſwoię, (luboć y ſam KOsTKA Nowa Jutrzenka ſarmáckiego Niebá ogłoſzony) śilnym nieiáko będac ſamemu BOGU, z wiecznym pokoiu przymierzem, do Towárzyſtwá JEZUSOWEGO, do Herbu náwet ſpolnego; á nâoſtátek do błogoſłáwionego widzenia Boſkiego: *Israel videns DEUM*. przypuſzczony. Bo ktożby częśćiey, y blizey, á zátym iáśniey ná twarz Boſka, y JEZUSOWA pátrzyć y iey śię nápatrzyć mogł do woli, ieżeli nie Socyuſz? á zwłaſzczá ták boku Páńſkiego bliſki, ták go do pierśi przytuláiacy, y ták do ſercá przypadáiacy, iáko STANISŁAW? Ten to ieſt JOZEF, tákże naymłodſzy między Bráćia, w więkſze á więkſze co raz Honory w Kośćiele Bożym podraſtáiacy, *Joseph accrescens*, â dźiś iuż w doſkonáłym ná Niebie południu ſtawáiacy, *usq; ad perfectum diem*. Ten to Jozef, ktory, zoſtáwiwſzy w rękách znieweśćiáłemu świátu Senatorſka Purpurę, álbo Płaſzcz; tylko (bo do niey ſercá nigdy nie przykładał) áż do Zakonney klauzury, iák do dobrowolnego więźienia uſzedł; y tám pod ſame niebioſa wynieśiony, y owſzem do ſamego Niebá przenieśiony, gdy náwet obcym (niby to Egipt) Narodom, w ták wielu, y ták wielkich niebeśpieczeńſtwách, prâwie śię JEZUSEM y Sálwátorem ſtáie! dopieroż Oyczyźnie, y Powinowátym ſwoim, dáleko bárdźiey y Protektorem y Towárzyſko domowym Sálwátorem, ten *Socius JESU*, ten Jezuitá bydź muśi. Ten ći to ieſt *Samuel, inter eos qui invocant Nomen ejus*, od pobożney Mátki, nie tylko do czáſu pożyczony BOGU z dźiećińſtwá ſwego, *Commodatus Domino*; ále też wiecznemi czáſy, ieſzcze w

Gen.32. Ibid. Ibid. Ibid. Gen.39. Psal.98. 1.Reg.

żywoćie Máćierzyńſkim, w dźiedźictwo JEZUSOWI oddány, y dla tego od niegoż támże záraz, iáko włáſny depozyt, Sygnetem Imienia JEZUS zápieczętowány; ktory upádła cále, ow Izráelitow, á STANISŁAW Polakow Sławę, ná nogi nie raz poſtáwił. Ten náoſtátek ieſt ow tákże naymłodſzy z Bráći, ieſzcze Pácholę, máły DAWIDEK, ktory ná ten czás, gdy inni ſtárśi y záſłużeńśi *Veterani*, y Rycerzę dawni, doświádczeni Ss. Pátronowie, niby uſtáli. *Ceſſaverunt fortes in*
Jud. 5. *Iſrael.* On ſię ná Goliatá ſtráſznego, *Exprobrantem acies Viventis DEI*, odważył w Imię Páńſkie, ná Imię JEZUS. *In*
4. Reg. *Nomine Domini.* Laſkę tylko Pielgrzymſką, o ktorey niegdy
17. do Rzymu záſzedł, á pięć nayczyſtſzych literámi Imienia JEZUS znáczońych kámyczkow, ná obronę wźiawſzy, ná
Prover. ktorych *Turris fortiſſima Nomen Domini*, nieporuſzona ſtoi;
18. z ktorych iednym, á ieſzcze naypierwſzym, to ieſt ná pierwſzym záraz do Jezuickiego Zakonu wſtępie, ieſzcze *in primo* młodych Zołnierzy *Tyrocinio*, záraz *in prima fronte* uderzył w czoło Goliatá, y wieżą owę ćieliſtą (iáko go Złotouſty Doktor názywa) Błogoſłáwiony KOSTKA obálił, á Pokoy uſtánowił. Albo náoſtátek, iáko ow máły kámyczek, *La-*
Dan. 2. *pis de Monte*, z *GORY ALBANSKIEY*, dźiś Quirynálſkiey ſpadſzy, ſtátuę owę, z rożnych nieprzyiáznych Narodow, iáko metallow, przećiwko nam zebrána, przy oſtátniey Kánonizácyi ſwoiey w nogi uderzył, obálił, y w proch roſpro-
Ibid. ſzył; ſam záś kámyczek *Crevit in Montem Magnum*, przez Herbowne Naywyżſzego Biſkupá, KLEMENSA XI. GORY, *in Vrbe Septicolli*, áż do Niebá ſamego wyniéſiony! á wracáiac ſię do morzá Tyberyády! Tá to ieſt *Pharos*, tá nayiáśnieyſza wieża Imienia JEZUS, ktore ná pierśiach J. W. STANISŁAWA Mátki, gdy ieſzcze pod ćieniem wnętrznośći
Mat. 17. iey ſpoczywał *reſplenduit ſicut ſol.* Tá *Pharos*, ktora ná ten czás, gdy niebo grubymi obłokámi gwiazdy záſępi; oná choć między czarnymi, iákoby ſukniey Jezuickiey, umbrámi, ták iáśnie świetnemi *in ſplendoribus Sanctorum*, ieſzcze *ex utero* świeći promieńmi; iż o ktora ſię wieża burzliwego morzá
Pſal. 109 flukty łamia y kruſzą; *hic confringes tumentes fluctus tuos:* do tey beſpiecznie y ſpokoynie, iáko *ad portum bonæ ſpei*, ſkołátáne okręty ná odpoczynek, iáko do Domu y Pokoiu właſnego przyſtępuia, Jednym słowem, Imię to Nayſłodſze JEZUS,

by nay-

by naygorſzczeyſze, y naygorſze morze, gdźie go nie znaydźie, ſłodkim, y ſpokoynym *mare Pacificum*, uczyni. Y owſzem (co dźiwnieyſza) Imię to JEZUS, y Towárzyſkiemu názwiſku ſwemu Jezuickiemu, hoynie teyże mocy udźielić raczyło: luboć y tá moc, tám ſię do Pryncypała wraca, zkąd wypływá: *Flumina unde veniunt, revertuntur*. Zgołá, Imię Swiętego JEZUITY, teyże *per participationem* dźielnośći. Tu właśnie ſłuży; proſzę ſłuchayćie, żeby mi kto nie przymowił, że cżáſem tylko drugim przymawiam, ſami śiebie nie przepomináiąc, mowmy y ſobie, choć żártem (ácz tylko w chwalebnym ſenśie) prawdę. Niewiem, czy śmiechem, czyli ſarkázmem, dość że do moiey máteryi, ktoś ſamśiádowi, kiedy mu ſtáwy coraz gwałtowna wodá zrywáłá, ták dálece, że y upuſtow, y owych ſłupow (ktore wy trefnie, á niepotrzebnie zowiećie) náſtárczyć nie mogł; on mu porádźił mowiąc: tylko tu choć naymnieyſzego Jezuitkę poſtaw, choć oſtátniego Nowicyuſzá, *Novissimum Novitium*, záſadź, to go y piekło nie ruſzy, dopieroż nie wyſadźi. Toć żárt, czyli ſarkázm? ále to nieomylna; nie boy ſię choć iuż zdrobniáła Polſko: *Nolite timere pusillus grex.* (tę przedtym, choć tylko ná Błogoſłáwionego KOSTKĘ czytano Ewángelią) dopieroż teraz, przy iego między Swiętych inſtallácyi, y wpuł ſaluiącego morzá, bać ſię nie trzebá: ſtánie Swięty STANISŁAW, zá naymocnieyſzą támę, utrzyma by nayśilnieyſzą od morzá nawálnicę. Więc ſię niewinnym Nowicyuſzem Jezuickim, przećiwko wſzelkim wod ná tárczywośćiom: *Aquæ multæ, populi multi*, beſpiecznie Polſko záſtáwiay STANISŁAWEM. Ták niegdy Pánieńſkie S. KATARZYNY ſtopy ná brzegu ſtánawſzy, wylewáiącą Tyberim w Rzymie záſtánowiły; ſtánie ná grobli, y ná gránicách, iáko kolumná nienáruſzony STANISŁAW; ná ktorym Niebo, woiennym burzom, ná ladźie y ná morzu, zápiſze: *Non plus ultra*. A w oſtátku: ieśli kto, choćći wiernemu, przećięż ſludze, á zwłaſzczá ieſzcze nie ták zdolnemu, bo młodemu, nie bárdzo duſa: Poniewaź ieżeli Sternik okrętu, Pan Domu, nie przypilnuie, *Nisi Dominus custodierit*, dáremno y w pierwſzey záraz ſtraży, ieſzcze przededniem národzenia ſwego, wſtawa ná Imię JEZUS; *Vanum est ante lucem surgere*, y *in secunda vigilia* Błogoſłáwiony; y dźiś iuż *in*

Eccl. 1.

Luc. 12.

Psalm. 126.

 tertia

tertia vigilia, S. Strażnik Koronny STANISŁAW czuie:
Ibid. *Frustra vigilat qui custodit.* Zgodá y ná to. Więc podźmy do Páná sámego; *Domine salva nos.* Ale coż? kiedy Pan śpi: *Ipse verò dormiebat.* A kto Lwá tego z Judy przebudźić
Apoc. 5. się ośmieli? *Quis suscitabit eum?* chybá się konfident iáki Páński, y Pokoiowy od sercá (iák więc u Pánow ná świećie bywa) ná to odważy. A ten kto táki? ieżeli nie naymłodszy z Towárzyszow JEZUSOWYCH STANISŁAW? ná ktorego się niewinnych pierśiách máluczki JEZUS przesypia. A ktoż go beśpieczniey obudźić, y o co zechce prośić może? Ták niegdy choć Xiążę Apostołow PIOTR S. sam nie śmieiac, przez rowienniká práwie we wszystkim STANISŁAWOWEGO, JANA S. w pierwszym Kollegium JEZUSOWYM tákże naymłodszego, Kochánká Jego naywięk-
Joan. 21. kszego, *Quem diligebat JESVS*, do pierśi nád innych przytulonego, *Recubuit super pectus*, zá Syná Mátce Nayświętszey
Ibid. oddánego: *Ecce Mater tua*, przez tego mowię sámego Piotr S. poufale Páná o zdraycę pyta, ták to do Paná przez JANA, do JEZUSA przez STANISŁAWA! Jákoż nie wątpię, że y w dźiśieyszey Ewángelij, pierwszy JAN Páná obudźił, y wy ná tymże Obráźie widźićie, iák poufała, iák niesłycháná od wiekow konfidencya, przesypiáiacemu się ná łonie y pierśiách swoich, Dźiećięćiu JEZUSOWI, Pánu y Zbáwićielowi swoiemu, po ćichu zrázu, á co raz głośniey do uchá
Psal. 43. szepce: *Exurge quare obdormis Domine, in Te Domine speravi ut*
121. *non confundar, cùm loquar inimicis tuis in PORTA.* Bo ktoż Pánu JEZUSOWI, á komuż sługá iego wierny STANISŁAW nieprzyiáznieyszy bydź może, iák Porćie Otomáńskiey, y dáley iuż ledwie nie *imperativè* woła: *Exurgat DEVS & dis-*
Psal. 49. *sipentur inimici ejus.* żeby snáć iák znowu kto nie bluźnił: *Ne fortè dicant in Gentibus.* Onoż ow JEZUS, ktory y Piotrá, y innych Apostołow ná morzu tonacych, salwował: *Alios sal-*
Mat. 15. *vos fecit*, á dźiśiay śiebie w Kośćiołách, y ieszczesz swoiey Polskiey, salwowáć snáć nie może. Y iużći iáko niegdy tegoż Imienia wász Biskup, STANISŁAW S. od czterech lat zmárłego Piotrowiná, ták dźiś nász młody STANISŁAW, iákoby ná nieszczęśćie násze zásypiáiacego, obudźił Zbáwićielá. Otwiera ná nas, kiedyż tedyż, owe miłośierne swe oczy Pan JEZUS; podnośi głowę, wyćiaga szyię; przećiera

czoło!

czoło! rámionmi ruſzy, wyſtáwi zá łodkę pierśi: y ledwie nie cáłym ſobą nád morzem wiśi. Z tym wſzyſtkim wichry wieią, báłwány biią, morze ſię burzy, Łodká ſię nurzy! wſzyſcy ná głowę toną! rátá ná Páná wołáią. *Perimus!* Dopiero Pan JEZUS podnieśie rękę práwą, pogroźi wiátrom, oſtátnio naymnieyſzym pálcem (bo doſyć ná tym iednym, by ná tyśiaczno Dekumáńſkich fluktow uśkromienie, gdyż ieżeli, choć tylko *extremum digiti*, ubogiego owego ná łonie Abráhámowym ſpoczywáiącego Łázárzá, ná ugáſzenie piekielnych Bogaczá pożárow, doſyć było; dopieroż árcydoſyć y nád to: ná naymnieyſzym páluſzku Páná JEZUSA, w ktorym ſą wſzyſtkie mądrośći y wſzechmocnośći Boſkiey ſkárby zámknięte; y ktorego *Minimus digitus, groſſior eſt dorſo Patris noſtri Abrahæ;* ná poſkromienie by naygwałtownieyſzych nawáłnośći morſkich,) naymnieyſzym tedy P. IEZUS pogroźił páluſzkiem, *Comminatus eſt ventis*, ktorym, otwárte ná zgubę łodki, wichrow páſzczeki zámknął, y gębę morzu, iuż ná pożárćie gotową zátkał. Zgołá ták ſię wſzyſcy uſpokoili, iákby im dał cáłą Práwica Boſką po gębie! áż z wielkiey burzy, nie mnieyſzy ſię ſtał pokoy. *Facta eſt tranquillitas magna.* Y táć ieſt *Mutatio dexteræ excelſi*, owſzem Pálcá iednego, á ieſzcze naymnieyſzego! Wiećie dobrze, że zá zdániem Doktorow Ss. Kośćioł Chryſtuſow, ieſt to *Corpus myſticum* IEZUSA Páná náſzego. Głowá w tym ćiele, *Caput aureum*, Naywyżſzy Papież y Oćiec S. Szyiá wynioſła *Collum ſicut turris*, ſą *Cardinales Eminentiſſimi*, ktorych ſię ráda, iáko *in Cardinibus*, Głowá obraca. Oczy, ſą czuyni Páſterze, Biſkupi, Práłaći. Czoło y Twarz ozdobna, ſą Ss Pánieńſkie Zakony. Pierśi, śrebrnym głoſem y białym kolorem wdźięczne, ieſt Przeświętny Zakon DOMINIKA S. y káżdy Káznodźieyſki. Zdolne Rámioná, ſą niezliczone práwie Zakony, Seráfickiego FRANCISZKA, przez ſię niegdy, á dźiś przez licznych Potomkow ſwoich, Láteráńſką Bázylikę dźwigáiącego. Ręká záś lewa, ſą świątobliwie miłośierne Zakony, ná uſługę Bliźnich w ſzpitalách, w więźieniách, w wykupowániu, z niewoli Pogáńſkiey, &c. poświęcone. A náoſtátek Ręká práwa, ieſt około duſz ludzkich zbáwienia (ktore przećię *plus eſt quam eſca*,) w Winnicy Páńſkiey prácuiąca *Societas JESV*, iáko ią y KLEMENS VIII. názwał: ktory

Luc. 16.

3. Reg. 12.

Pſal. 76

Cant. 7.

Matt. 9.

też pierwszy STANISŁAWA náſzego Błogosłáwionym mianował. Záś pięć Pálcy u tey Ręki, ieſt pięć Swiętych iey Wyznawcow. Pierwszy wielki Pálec, ieſt pierwszy Fundator y Oćiec S. IGNACY, iáko go y PAWEŁ III, Papież, *institutum Societatis* potwierdzáiąc, názwał: *Digitus DEI hic est*. Drugi Pálec, álbo Index, ieſt Indyiſki Apoſtoł, XAWERY. Trzeći Pálec, ieſt tákże trzeći Generał Zakonu tego BORGIASZ. Czwarty; ktory y ſerdecznym zowią, ieſt ſerdecznie kochaiacy powołánie do *Societatem*, Theolog ALOYZY. Oſtátni *Novissimus*, y naymnieyſzy Páluſzek u tey Ręki, ieſt B. KOSTKA, *Minimæ Societatis* Nowicyuſz. Do tego, tenże pálec zowie ſię *Auricularis*. Bo (Iákom wyżey námienił) B. STANISŁAW, ieſt naypierwszego przyſtępu Pokoiowy, naybliżſzy uchá y ſercá JEZVSOWEGO zauſzniczek, á zgołá, záwſze mą Páná w ręku; Więc o cokolwiek, nieſłychána po Antonim S. poufałośćia, do uchá Dźiećiny Niebieſkiey, ktora ná ręku piáſtuie, poſzepce, nieomylnie uprośi. Ten tedy máluczki Páluſzek iák naprzod przy ſublewácyi Ręká Boſka wzgorę podniosłá; Dźiś záś przez Naywyżſza Kośćiołá Chryſtuſowego Głowę, iuż naywyżey, áż do Niebá wyniosłá; tym ſamym, morzu y wiátrom przećiwnym pogroźiłá: *Comminatus est ventis*. A ieſzczeżby ſię pokoiu yući ſzenia nie

Matt. 8. ſpodźiewáć? *Fiet tranquillitas magna*! Zgołá B. KOSTKA, Páluſzek oſtátni JEZVSOW, *Novissimus*, á Jezuicki Nowicyuſz, pokoy u P. JEZUSA wyprośi, á u nieprzyiáznych wiátrow wygroźi! wſzák y w powſzechney owey wod nawálnośći, kiedy świát cáły, iednym był morzem, Noe y Synowie

Genes. 7 iego *in articulo diei*, iákoby *in Digito DEI*, do Arki wſzedſzy, potopu y zguby uſzli? Do tego właśnie należy, co pewna y niedawna nieśie Hiſtorya. Zá Pánowánia MICHAŁA I. Krolá Polſkiego, Lwow, Turczyn, ćięſzkim śćiſnał obłężeniem, y iuż bliſko poddánia było, by ich był B. STANISŁAW, widomie ná murách ſtoiac, (iáko potym ſamiż świádczyli Turcy) Pálcem im pogroźiwſzy, od Miáſtá nie odegnał; á ták ná ten czás ieſzcze Błogosłáwiony tylko iednemu Miáſtu, dźiś záś, iáko iuż Swięty, cáłemu Polſkiemu, bá y Chrześćiáńſkiemu świátu, pożądánego Tráktátu y pokoiu Rękoymia w Niebie, ten Pálec oſtátni będźie, iákoż y niezwyćiężony ow Turkow Woiownik JAN III. Tegoż MICHAŁA I.

Sukceſſor

Sukcessor nayszczęśliwszy; B. KOSTKI Kochánek naywiększy, ktory o nimże pierwsza u KLEMENSA X. Msza S. zá Zwyćięstwo wtore Choćimskie, B. Stanisławá przyczyna od śiebie otrzymáne, uprośił; to záwsze w uśćiech po zwyćięstwách miał hásło: *Dextera Domini fecit virtutem*, to iest, zá przyłożeniem się do tego, naymnieyszego Páluszká B. KOSTKI. Záczym dopieroż teraz *á majori*, przy Kánonizácyi S. Stanisławá; stánie ták pewnie, iákoby się iuż y stał pokoy: *Facta est tranquillitas magna.* Powstań tedy, z ták wielu y ćięszkich upadkow Polsko, *Surge & illuminare*: boć po śmiertelnych umbrách Woyny y morowego powietrza, *Nowa Jutrzenka Kraiu Sarmackiego*, nowemi záiáśniáłá promieńmi *in splendoribus Sanctorum*: á Syn Twoy Koronny, Kostka, *unus pro decem millibus*, do Mátki, iáko Tobiasz młody, áby ćię zleczył; á naybárdźiey, ábyć oczy otworzył, zdala powraca; *Filij Tui de longe venient*, áż z Rzymu, gdźie był przed stem y kilkudźieśiat lat zászedł. Wschodzi nád toba Polsko, *nova STELLA ex Jacob*, y z Gor Albanskich, od śiedmiogornego Rzymu, ná Twoy się Horyzont spuszcza Herbowna Oycá S. Klemensa XI. Gwiazda. Podnieśże iuż beśpiecznie, zápuszczone dotad wstydem y łzámi oczy, do Gory Tegoż Naywyższego Biskupá Oyczystey, *Leva oculos Tuos in MONTES, unde veniet auxilium Tibi á Domino Sanctissimo nostro CLEMENTE XI.* zá ktorego poważnym stárániem, między grzmotámi y piorunámi, ná ktore się znowu od burzacey się ná Chrześćiáństwo Porty Otomáńskiey, zánośi, záwięzuie się *in nexu armorum, & unione animorum* droga Perłá, owszem iuż się y rodźi, z nowonárodzonym Swiętym, z *KOSTKA Kosztowna, Perła JEZVSOWA*, iáko zdawná státecznie doświádczonym Turkow Tryumfatorze; z ktorego S. zwiasku y Ligi Chrześćiáńskiey, pewnym, álbo zwyćięstwem, álbo pokoiem, álbo tym oboim, Niebo nam się da Bog, zá Stanisławá przyczyna wywiaże. Zwłaszczá że y to, nie bez szczęśliwie wrożacey stáło się táiemnicy, że Dekret Kanonizacyi B. Kostki, przez ręce wielkiego Jana Ptolombusza Kárdynałá z Zakonu Nászego, Przenaywielebnieyszemu Generałowi także Nászemu, oddány; ktory Kárdynał, w Herbownym Domu swego znáku, trzy Xiężyce nośi; ktorym pewnie, ieden Turecki Xiężyc, nie wyrowna.

Ps. 117. *Isai. 60.* *Ps. 109.* *2. Reg. 18.* *Isai. 60.* *Mat. 24*

Ale nád wſzyſtko, Herbowna Twoiá Naywyżſzy Biſkupie y Oycze S. *Maxime Pontificum, ſed Clementiſſime Patrum*, KLEMENŚIE XI. TENCZA, po ták ſrogich burzách y nawáłnośćiách, dobrze nam ná Niebie o pogodźie, ná źiemi tuſzy o pokoiu. *IRIS nuntia, vel Filia PACIS.* iákbyśmy iuż wybrnęli, y od potopu beśpieczni byli, kiedy nam *ARCVS triumphalis. Ponam arcum meum in nubibus*, á nád nim, *na firmamenćie iaſnym Gwiazda Nowa*, KOSTKA Błogoſłáwiony, á iuż od ćiebie ſzczęśliwie Kánonizowány, záiáśniał. Więc iuż beśpiecznie, iák po potopie, z burzacego ſię do tych czas, á dźiś groźnym JEZUSOWYM Pálcem, czy Jezuickim KOSTKA, z uſkromionego morzá, ná land, ná źiemię, ná ktorey Tenże Zbawićiel, tymże, ktorym dźiś pogroźił wiátrom, Pálcem piſał: *Digito ſcribebat in terra*, Wyśiadźmy.

Ioan. 8. *Joann. 8.* Prowádza Fáryzeuſzowie ná ſad do P. JEZUSA, cudzołożnicę. Tuby z zágniewánym ná pierwſzego złoczyńcę Adámá BOGIEM, záwołáć: *Adam & adulter ubi eſt?* á Cudzołożnik kędy? wſzák między dwiema ſpráwá! chybá że to ná cudzołożnicę tylko, iáko ná płeć ſłába ieſt práwo, á ná Męſzczyznę nie máſz? álbo ieżeli ieſt (iákoż rowneby bydź powinno) to práwo iák páięczyná: Bak ſię przebije, bo *Hic*; a ná muchę winá, bo *Hæc*! Już nam to widzę ludźiom, práwie po rodźie od pierwſzych Rodźicow idźie! Bog ná Adámá, iáko ná głowę Niewiáſty wprzod Inquizycya czyni: *Adam ubi es?* á Adam, wprzod ieſzcze, y bárdźiey niż ná diabłá, ná Ewę ſię uſkárżá: *Mulier decepit me.* Jákoż, mali ſię prawdá mowić; czáſem ći, á teraz zwłaſzczá w Polſzcze, iáko w niepráwość, ták y w karánie Boſkie, tá płeć zbyt płodna, naywiękſzego w Koronie złego, Niewiáſty winne: á zwłaſzczá owe Phutyfárowe w Egipćie żony, co gwałtem do grzechu, niewinnych Jozefow Młodźieniaſzkow, dopieroż opiłych, á cudzych Mężow ćiagna: *Apprehenderunt virũ unũ mulieres ſeptem*: á bá iuż nietylko ſeptem, ále y iáwnie wſzetecznie námawiáia; á przećię bez wſtydu mowia, że im gwałt czynia. Acz y Męzowie Polſcy, cále iuż zniewieśćieli, ieżeli nie w poczćiwośći, przynamniey w męſtwie y dawney dźielnośći. Ale ponieważ o męſzczyznie choć ſpolnie cudzołożniku, y samá (ſnáć *metu reverentiali*) milczy Ewángelia, y ia go potępiáć niechcę áni śmiem tykáć!

Gene. 3. / Ibid. / Iſaia 4. [marginal references]

zwłaſzczá

zwłaſzczá że mowiąc ſobie powſzechnie prawdę! cáłać to iuż práwie Polſká, wielka cudzołożnicá! Bo oprocz formálnych cudzołoſtw, prywatnie zágęſzczonych, (ták dálece, że ſię iuż imieniem *galanto mi*, bez wſtydu ſzczyćić śmieią) máłoż publicznych; á przećię BOG wie, y piekło wkrotce będźie wiedźiáło, iáko nieſłuſznych rozwodow? ktore iednák ſamego Chryſtuſa wyrokiem, cudzołoſtwem trącą: *Qui dimiſſam duxerit, mæchatur.* Dopieroż? á małoż cudzołoſtwa? o tym co żywo myśli, zeby co cudzego ułowić. A zgołá, káżdy grzech ćięſzki, á zwłaſzczá cudzych, dopieroż duchownych dobr, gwałtowne łupieſtwo, to cudzołoſtwo, á ieſzcze świętokráctwo, gdyż káżdy práwie grzech śmiertelny ieſt práwie ślubnie BOGU poprzyśiężoney ná Chrzćie. S. wiáry nie dotrzymánie. Y dla tegoć *Per quæ quis peccat, per eadem punitur.* (á tá też Polſká, cudzą ſię łożnica, od ták wielu lat ſtáłá, gdy do niey, iák do włáſnego łożyſzczá, cudze Narody *de cubilibus Leonum, & Draconum,* co raz przychodzą, y w niey ſię iák w miękkiey pośćieli, rośćiagáią; á Synowie Koronni y dźieći włáſne, á ubodzy Polacy, pod Niebem, po ulicách, po twárdych brukách, y ſmrodliwych gnoiách, leżeć, ięczec, umieráć muſzą? *Filij autem Regni eijciuntur foras.* Dla tegoć tákże, ná tę powſzechną cudzołożnicę, nie tylko iednym, álbo y drugim kámieniem, ſurowość Boſká rzuca, ále cáłe kámienie, mury, y Miaſtá, bá práwie cáłego Páńſtwá ruinę wáli, y ſłuſznie, gdyż y nayłáſkáwſzy Moyzeſz, *Mandavit hujusmodi lapidare.* Mat. 19 Cant. 4. Ioan. 8.

Ey Ss. Polacy dawnieyśi, á zátym w práwie, y w ſpráwách ludzkich, á zwłaſzczá Polſkich, ná Trybunale Sędźiego BOGA biegleyśi Pátronowie; w ták złych terminách zoſtáiąca, bá iuż upadáiąca Polſkę, choćći przeświádczona cudzołożnicę, przećięż niegdy Oyczyznę y Mátkę Wáſzą, dźielno záwſze poważną dźwignićie inſtáncyą; á przynamniey ieſzcze o dylácyą do poprawy żyćia; dekretu śmierći, prośćie! Lecż przebog co iá to widzę y ſłyſzę? nie tylko w deſperowána tę ſpráwę wchodźić, dopieroż iey áſſyſtowáć niechcą. Ale owſzem, ledwie ſię w Inſtygatorow, bá więcey rzekę, w Exekutorow ſpráwiedliwośći Boſkiey, owi niegdy Pátronowie, Polſki nie obroćili! *Vt faciant in ea judicium conſcriptum*: y ieſzcze, zá iednę to ſobie pochwałę máią, *Gloria hæc eſt omnibus* Pſ. 149. Ibid.

Psal.67. *Sanctis, lavare manus in sanguine Peccatoris*! sami iey niewdźięczność, ná niewstydliwe oczy wyrzucáią; sami præiudykácyi innych Państw, Narodow, od BOGA zgubionych przywodzą: y włásne ná nię kondemnaty zárzucáią: zgołá pierwśi kámieńmi ná tę cudzołożnicę, iáko sami bezgrzeszni, zá dekretowym sámego Chrystusá wyrokiem, rzucáią: *Qui sine* Ioan. 8. *peccato est, primus in eam lapidem mittat*: Bo się ták wiele rázy ná iey popráwie, y obietnicách, záwiedli. A dopieroż, niewinny, y wstydliwy, a práwie Anielski i Młodźieniaszek, iákby bez ćiáłá szczera KOSTKA STANISŁAW, dáleko od tego śćierwu, iák Rzym od Polski, owszem iák Niebo od źiemie, ktory słowká iednego, mniey pocżćiwego, słucháć nie mogąc, wstydliwą mdłośćią pod stoł upada, woląc ráczey pod łáwą, tá S. KOSTKA leżeć, niż z niewstydliwemi ludźmi zaśiadáć. Czytamy wprawdźie, iáko młodźiuchny Dániel, obwinioney, bá iuż y ná śmierć, tákże o cudzołostwo, potępioney Susanny obronił: ále Suzánny niewinney. Lecz ták publiczney nierządnice, kto się obrońcą bydź podeymie? kto ná porękę weźmie? Chybáby, świeższych zwłászczá iey zbrodni, nieświádomy: A lubo niegdy w niey urodzony, (żeby przećię przyrodzoną do niey miał inklinácyą) dáleko iednák od niey, bo áż w Wiedniu, w náukách y dobrych obyczáiách, od *Societatis* Mágistrow wychowány, á ieszcze dáley, áż w Rzymie, od stá lat y dáley, umárły, y pochowány. Táki się tuszę ná Trybunale JEZUSOWYM, stawáć przy obwinioney Polszcze, y zá nię się zástáwiáć, ázasz ośmieli? Bo iáko *dulce bellum inexpertis*, ták się też snádniey, nie wszystkich grzechow y mánkámentow, świádomy Pátron, sprawy podeymie.

Już się rozumiem domniemywaćie o kim tu mowię: to iest, o nászym STANISŁAWIE. Jákoż pátrzćie, iáko ten naymnieyszy, (czym go bydź wzwyż pokazałem) Práwicy JEZUSOWEY *Societatis* Páluszek, naymiłośiernieyszego Sędźiego Ioan. 8. JEZUSA, do łáskáwego Dekretu skłonił: *Inclinans se Digito scribebat in terra*, y tenże Páluszek, z prochu od źiemi, przy sublewácyi niegdy podnioszszy, dźiś zás przed, y nád naywyższą ná źiemi Głowę, onże wynioszszy, tymże Pálcem, cudzołożnicy, (ále iuż dáleko łágodniey, niż dźiś morzu pogroźił, Ibid. y sprawę zágodźił y uspokoił: *Vade in pace, & amplius noli peccare*. Ináczey; ieżeli się od tych czas, ná podobne interpozycye,

zycye, z Krolem Báltázárem, á ieſzcze z dobr y kielichow Kośćielnych upijáć będźieſz, y znowu cudzołożyć, y cudze złoto, zwłaſzczá Kośćielne, ná zbytki właſne łożyć; wiedzże o tym, że ná ćię nie ieden tylko tenże páluſzek, ále wſzyſcy Swięći, y Swięte Boże, to ieſt, iák Pálce u Ręki Boſkiey, *Juſtorum animæ in manu DEI.* piſáć ná ćię oſtátni Dekret śmierći, będą; iuż nie tu niſko ná źiemi, ná mieyſcu miłośierdźia, ále wyżey ná śćiánie, iák ná Niebie; *Apparebunt digiti, quaſi manus ſcribentis in pariete*: á ieſzcze *contra candelabrum*, to ieſt po zaśćiu ſłońcá, y gwiazd zrzuceniu z niebá, y z firmámentu; *Sol obſcurabitur, & ſtellæ de cælo cadent.* Zgołá ná ſadźie iuż bez nádźiei oſtátnim. Dan. 5. Ibidem. Luc. 21.

Przy męce ſwoiey, ſkazał pod miecz, náwet y ſukniá ſwoię, ácz tylko zwierzchnia, álbo płaſzcz Pan JEZUS: (ále iákoż ochraniáć miał ſukni, ktory ćiáło ſwoie ná tyśiac mieczow y śmierći wydał) Rośćięli tedy płaſzcz ow ná cztery cztery częśći żołnierze, y podźielili między ſię, o czym Prorockim Duchem Dáwid: *Diviſerunt ſibi veſtimenta mea.* Ale kiedy do owey ſukienki álbo interuli przyſzło, ktora ſię nigdy od Boku JEZUSOWEGO oderwáć, y zwlec nie dáłá, ktora z Pánam JEZUSEM z dźiećińſtwá zá towárzyſz roſłá, y ledwie do ſkory nie przyroſłá, że y ſpáć bez niey, y uſpokoić ſię nie mogł; w ktorey ſię Pan JEZUS *ſingulariſſime* iedynie kochał *ſuper veſtem meam*, nie tylko iedná, ále y nierozdźielna, bo niezſzywána, *Tunica inconſutilis*: Ták dálece, że wolał Ręce, nogi, y ſerce náwet ſamo, zdáć pod żelázo, niżeli owę ſukienkę: y dla tego Boſkim nátchnieniem, iáko piorunem zráženi káći, záwołáli: *Non ſcindamus eam, ſed ſortiamur de ea!* y ták, zá włożeniem ſię KOSTKI, ſukienká owá wewnętrzna, wcále zoſtáłá, dáli iey nieprzyiaćiele pokoy. Ioan. 19 Pſal. 21. Ibidem. Ioan. 19

Teraz ſię pytam: co to ſą w koło pobliżſze Prowincye, Koronie Polſkiey przedtym podległe? tylko powierzchny iákiś płaſzcz Páńſtwá, ktory práwie wedle liczby częśći świátá, ná cztery tákże częśći (iák kiedyś płaſzcz Prorocki przed Roboa) rośćięty w czterech przednieyſzych Prowincyách, Ukráinie, Inflánćiech, Słąſku, y Pruſach, od Polſki dawno, nieprzyiaćielſkim żelázem odćięte. Jużeśmy ſię tylko práwie przy ſamey Polſzcze, przy Oyczyźnie, przy Máćierzyſtey, w ktoryeśmy zrośli ſukience, nie zſzywáney z rożnych Na- Regum.

rodow y ięzykow, zostáli: Alec y tę z nas, ledwie nie z skora zdźieráia, y snáć między się podźielić myśla nieprzyiaćiele náśi. Bá nawet y my sami, (ná co się serce od żalu rozśiádáć y dźielić muśi,) my mowię sami, w rożne się dźielim pártye, záwołáćby choć z Pogáninem Fársáliyskim Poeta: *Quis furor ó Cives!* Y tákżę ná wewnętrzna JEZUSOWA sukienkę łáskawśi káći byli? niż wy ná własney Mátki y swe wnętrznośći? ach przynamniey ostátká nie rośćinaymy, nie dźielmy; *Non scindamus.* zdaymy się y rzućmy ná kostkę, á sobie przynamniey daymy pokoy. Ták zá przyczyna KOSTKI, wcále Koroná zostánie. A w ostátku, ieżeli iuż y ten ostátek rozdwoiemy, bá y ná więcey snáć częśći podźielemy, *Divisum est Regnum*: Ty Polskiemu Orłowi ták obárczonemu, y obćiętemu, ták rozerwánemu, odday wet zá wet STANISŁAWIE! A iáko niegdy Krákowskiego Biskupá Imienia y Oyczyzny twoiey pierwszego Pátroná, W. STANISŁAWA Ciáło, Bolesłáwá żelazem, ná tyśiąc sztuk rozćięte, Orłowie sponámi swoiemi spoili; Ták teraz, *Lechicæ Aquilæ, In Corpus aduna*: O co się choć cudzoźiemski Neoteryk do STANISŁAWA przyczynia. Jákoż czynił to nie raz do tych czas, ten młody nász STANISŁAW; otoli iáko niegdy; ostátni pálec od ryby oddány, Biskupiego Ciáłá S. dopełnił cáłośći; ták y dźiś naymnieyszy ten Práwicy Boskiey (iákom wyżey pokazał) Páluszek B. KOSTKA, do Relikwij Swiętych Kánonizowánych, *ad Corpora Sanctorum in Pace sepulta*: przyłożony, pożądáne Polszcze ziednoczenie, cáłość, á zátym Pokoy przywroći.

Lucan. · Dan. 5. · Eccl. 49.

Ale iuż po dłuższym ná źiemię wyśiadzeniu; wroćmy ná morze do Jonaszá. Uchodźił przed twarza zágniewánego Bogá, ten Prorok, iuż się ná morze puśćił, áż oto y tám go ten, ktory wszędźie iest záwsze, z tyłu, z boku, ná czele, z gory, z dołu, y zgołá zewsząd śćiga, BOG nász nieogárniony; y cáłym Niebem, źiemia, y morzem zámieszánym; nád wiátry y pioruny prętszy, zbiegá dogánia, poprzedza, zewsząd otacza, y nawáłnośćia iáko wáłámi Miásto, okraża Okręt, Trwoża soba Flisowie, Kupcy, y wszyscy, co żywo, rzeczy ćięższe, bá y towáry, y iuż ledwie nie samych śiebie, rzucáia w morze; sam tylko Jonasz, w owym powszechnym wszystkich, y swoim własnym niebespieczeństwie, śpi ná to

Ion. 1. · Ibid.

ná obie

ná obie uszy; sprácowáne w dálekiey ućieczce kośći, ná dnie Okrętu rzućiwszy. Dopiero w ták zdesperowánym niebespieczeństwie: do kostek, y losow áppellácya: áż pádłá kość nieszczęśliwa ná Jonaszá: ále z tym wszytkim, morze się burzyć nie przestáie, á okręt iuż práwie tonie. Obudza tedy Jonaszá, y o pádnieniu ná niego kośći, oznaymia. A on Prorockim záprawdę Duchem, y wielkim sercem, (ná co się ledwie Atheński Codrus, y Rzymski Curtiusz, odważył: co potym naydoskonálszy naywyższy Pásterz *Animam suam dans pro ovibus suis* Zbáwićiel nász uczynił) sam się iednego zá wszystkich zdrowie odważył ná dno morskie, *Projicite me in mare*. Co iák się stáło, záraz się morze burzyć przestáło: y ták *Facta est tranquillitas magna*. Ná dwoiákich cu, że ták rzekę kośćiách, uspokoienie morzá záwisło: Naprzod ná kostki słoniowey czytam iákiey rzuceniu; potym iuż ostátecznie, naybárdźiey, ná wyrzuceniu w morze, Prorockich, z duszą y z ćiáłem kośći. Ioan. 10.

Tu iuż w tym morzu, iák w przezrzoczystym zwierćiedle, KOSTKI nászego, nieporownáne z Jonaszem obaczmy podobieństwo. Azasz STANISŁAW, przed zágniewánym Oycem, sucha noga przez rożne wody ućiekaiacy, y widzenia się y ztowárzyszenia z Pánem JEZUSEM, *Per mare, per terras, per tot discrimina rerum*, szukáiacy, ázasz mowię nie *plus quàm Jonas Hic*? A nádewszystko, Ss. B. KOSTKI Relikwie, od Głowy poczawszy, w Kośćiele tym spoczywáiacey; czy to nie Prorockie kośći? Czytam w Ekklezyástyku, że tám gdźieś kośći Jozefa prorokowáły! záś rowniuśieńka niewinnego JOZEFA y STANISŁAWA nászego párállelę, y wyżym pokazał, y teraz dáley prowádzę: Wy kiedy JOZEFA Imię odemnie usłyszyćie, STANISŁAWA rozumićie; tosz y wzáiemnie obáy młodźi Bráćia, obáy, stárszym Bráći, obyczáymi przećiwni; dla tego obáy od nich w nienáwiśći miáni; Obáy z sukienki, Panięcey zwleczeni, á w uboga śiermięgę ná drogę dáleka przyobleczeni; obáy od swoich dáleko, nieznáiomych ięzykow, *Linguam quam non noverant*, słucháć muśieli: Obáy od Oyca, ieden boleiacego, drugi od zágniewánego opłákáni; y zá pożártych od zwierzow gdźie ná drodze, przez dźikie pustynie idacych, osádzeni; Obáy żelázem y łáńcuchem, ieden od Oycá pogrozonym, drugi od Páná Mat. 12. Eccl. 49. Psal. 8.

wánym, obćiażeni; *Ferrum pertransijt animam ejus.* Obudwu
Ps. 104. miłość Pánska, iák płomień rospaláła, *Eloquium Domini in-*
Ibidem. *flammavit eum.* Náostátek JOZEF z więźienia, á KOSTKA z ćiáłá wyszedszy, od naywyższego, ow w Egipćie, á ten w Rzymie, Monárchy nád ludźi podwyższeni; ow ná Krolewskim Tronie, á ten ná Ołtarzu Boskim postáwiony; Ow JOZEFEM, álbo JEZUSEM, á ten JEZUITA; to iest obáy, Zbáwićielami w desperowánych rzeczach názwáni! Y przyszłá tá wiádomość do ich Rodźicow, y Bráći, ktorzy dopiero nierychło swoie, ktore śpiącemu JOZEFOWI, á czuiącemu y w nocy ná modlitwie STANISŁAWOWI zádawáli, uznawáć poczęli szaleństwo; *Nos insensati vitam illorum æstimabamus*
Sap. 5. *insaniam, & finem, sine honore.* Bo ktożby się był w łáncuchách y w więźieniu; lubo Egipskim, lub w dobrowolnym Zakonnym, á zwłaszczá *in Societate*, ktora się godnośći wszystkich y ślubem wyprzyśięga; kto się był mowię, ták wysokich tytułow, y naywyższych Honorow Swiętych spodźiewáł?
Ibidem. Aż oto *computati sunt inter Filios DEI!* Y moy Syn, y nász
Ibidem. Brát KOSTKA, *Os de ossibus nostris*, między Swiętych policzony, *Inter SANCTOS SORS.* W tym tedy morzu, iáko w zwierćiedle widźiemy, że Relikwie B. STANISŁAWA KOSTKI, są właśnie iák Prorockie Jonaszá álbo Jozefa kośći: *Ossa Joseph, prophetaverunt*, záczym y proch sam z tey KOSTKI, iák piasek ná brzegu morskim, zá groblą, y támę stánie; o ktorą się y nayśilnieysze burze, y nawáłnośći rozbijáć
Iob. 3. muszą. *Hic confringes tumentes fluctus tuos.* A ták zá rzuceniem y medyácyą niegdy Jonaszowey, á dźiś STANISŁAWOWEY KOSTKI, iáko oboiey Prorockiey, wichry, y wielkie niepokoie morskie, ustáną; á pokoy nie mnieyszy stánie, *Fiet tranquillitas magna.* Więc iuż Kazánie y mowę moię zámykam, wspomnionym wyżey Łukiem Niebieskim, *Arcu triumphali*, Herbowną Oycá S. Papieżá TENCZA, ktorą *Filiam PACIS* zowią Poetowie. Boska zá prawdę stáło się ordynácyą, że do Honorow Niebieskich nászego STANISŁAWA, sami trzey KLEMENSOWIE Papieże się przyłożyli. Z ktorych KLEMENS VIII. tytułem Błogosłáwionego; KLEMENS X. Mszą pozwoloą; á náostátek dźiśieyszy KLEMENS XI. Kánonizácyą wsłáwił po cáłym świećie S. STANISŁAWA. Záczym pewna ztąd wrożká, że kiedy y do

tych

tych naywyższych Tryáryuszow Rzymskich rzecz przyszłá, pewne zwyćięstwo, á zátym pokoy, Bo gdźieszby spokoyniey bydź miáło? iako gdźie potroyna Łáskowość, y sámá *CLEMENTIA regnat* w STANISŁAWIE!

Jużem chćiał Kazánie skończyć: ále co sobie przypominam, w tym y was słuchácze, ná końcu nápominam. Nie ták się przećię ná Grę y KOSTKĘ spuszczáć, żeby iuż ręce opuszczáć; álbo (uchoway BOZE) w nádźieię B. STANISŁAWA, bá choćby y wszystkich Ss. przyczyny, grzechow przyczyniáć. Ináczey; byłoby to, y z BOGA szydźić, y z Swiętych iego żártowna sobie igrászkę czynić: *At tu, ne lude Deos!* Dobra nádźieiá, ále præsumpcya nie dobra! Pewna przegrána, kto reki do KOSTKI nie przyłoży; dopieroż kto się iey pálcem dotknać nie myśli. Stáre, ále prawdźiwe Przysłowie: *Cum Jove manum move.* Kto chce lub publicznego w Oyczyznie, lub prywatnego ná sumnieniu, uspokoienia dostapić trzebá, z dźiśieyszym Ewángelicznym Pánem JEZUSEM nie dospáć, trzebá się z Jonaszem w morzu ohynać; trzebá się ná trzydniowe przynamniey rekollekcye, by w Wielorybie zámknać; trzebá y w słonych gorzkiey pokuty łzách opływáć! Głosza przy národzeniu Páńskim pokoy Aniołowie, *Pax hominibus*, ále z dobrym przydatkiem, *Bonæ voluntatis.* Głośi potym, y sam Pan JEZUS, po swoim zwyćięstwie z śmierći; y tryumfalnym Zmartwychwstániu tenże pokoy, ktory zá iego między źiemia y Niebem ná Krzyżu medyácya stánał. *Stetit in medio, & dixit, Pax vobis.* lecz záraz támże kondycye pokoiu, ná utwierdzenie y dotrzymánie iegoż, pokazał Ręce, Bok, y Nogi przebite. *Cùm hoc dixisset, ostendit eis Manus, Pedes, & Latus*: chcac to pokazáć, że do státecznego pokoiu, y własnemi się rękomá przykłádáć bá y przybijáć, czyli przebijáć? przez nieprzyiaćielskie oręze, potrzebá: kto chce pokoiu, (á ktożby niechćiał?) trzebá się wprzod żeláza, by też obiemá chwyćić rękomá; trzebá pierśi y Boku męźnie ná włocznia nádstáwić, choćby też y wrość w ręce, y wskroś przeniknać, serce żelázo miáło. Trzebá się y do ostátniey nitki obnażyć, y wyprzedáć. Trzebá náostátek gdyby ináczey bydź nie mogło, y nayzacnieysza duszę, iákoby *vilem & venalem animam*, łożyć *sub Hastam*, ná przeday puśćić: kto się chce, tey drogiey perły, *unionem* *dissiden-*

Lucæ.1. *Ioan.20* *Ibidem.* *Ibidem.*

diſſidentium animorum, to ieſt pokoiu dokupić. Dla tegoż w teyże tám Ewángelij, tenże P. JEZUS chwieiacemu ſię, y prá-wie w niewierności iuż tonacemu, y ták o Zmartwychwſtá-niu Páńſkim, iáko y o pokoiu od Páná ogłoſzonym, powąt-piwáiacemu Tomaſzowi; y ſwoię Rękę podáie, y Tomaſzowe
Ibid. bierze, y do Boku, iákoby do otwártegó pokoiu, mile prowá-dźi; *Offer manum tuam!* y dopiero go, przez ſpolne záręczy-ny, dawſzy ſobie wzáiemnie ręce, w Wierze o prawdźiwie, pewnym pokoiu utwierdza; *Et noli eſſe incredulus, ſed fidelis*

Jam wam do tych czas Polacy moi, o pewnym pokoiu, przez przyczynę S. KOSTKI Rodaká y Brátá náſzego, *Os de*
Pſ. 121. *oſſibus*, opowiádáł. *Propter Fratrem meum & proximum veſtrum loquebar pacem*, wzwyż pomienionym Pſalmie. Ale do mego głoſu, trzebá wáſzego táktu; do inſtrumentu, trzebá y ręku: ſkrzypce bez duſze, wiárá bez dobrych uczynkow; oboie,
Iacob. głucha trupiżna traći, *Fides ſine operibus, mortua.* Dla tego, y ow Krol w Ewángelij, y Dáwid wzwyż pomienionym Pſal-mie, nie o ſam pokoy,(bo to wſzyſcy potráfia bez roſkazánia *Pacem te poſcimus omnes*) ále o to, co do pokoiu należy, o cno-tę, o boiaźń Boża, prośić P. BOGA, y Ss. iego każe: *Rogate*
Pſ. 121. *quæ ad pacem ſunt*: y niżey ſamże záraz ſię káżdemu w ſzcze-gulności explikuie: *Fiat pax*, ále y w twoiey y w twoiey, &c. y w nas wſzyſtkich cnoćie, y popráwie: *In virtute tua & tua, &c.* A nie tylko mowić coś o pokoiu; bá chocbyś my go
Mat. 18. y tyśiac rázy powtarzáli: *Dicunt pax, pax, & non eſt pax!* bo tylko *dicunt, & non faciunt.* O więc ieżeli wy ſłuchácze moi, ręku wáſzych do mego ięzyká, y do uſt nie podnieśie-ćie, wſzyſcy zápewne, głodem, powietrzem, y woyna pogi-niećie, *Omnes ſimul peribitis.*

A żebym Oratorſkiey od Suáryuſzá uſzedł przymowki; ieſzcze do brzegu morſkiego dopádnę, ábym zkadem záczął, tám y ſkończył, *in tempeſtate*
Act. 27. *Actorum* 27. Powſtáłá tákże rowna dźiśieyſzey nawáłność, ná Okręt w ktorym był S. Páweł. Y iuż żadney nádźiei nie było o ſalwowániu. *Spes nulla ſalutis.* Aż oto, pokaże ſię Anioł Páwłowi, y imieniem Boſkim o wybáwieniu wſzyſtkich áſſekuruie. Co Páweł záraz oznáymił, y Setnikowi żołnie-rzy, y Sternikowi okrętu! Z tym wſzyſtkim, ſkoro Fliſo-wie uchodźić z okrętu ukradkiem, w łodce chćieli, áż S. Pá-

weł

wel Setnikowi: *Nisi hi manserint, vos salvi fieri non potestis!* Niech uczone Szkoły uważa, przeciwne niby z ust Anielskich, z Apostolskich Páradoxa: *Donavit tibi DEUS omnes*, mowi Anioł; *Vos salvi esse non potestis*, mowi Apostoł. Otoli oboiá szczera prawdá, ále nie bez *Nisi*. A gdźież są owe wászé Dworskie, y názbyt dworne o Prædestynácyi dyskursy, y polityczne máximy? *Prædestinata neminem prætereunt* prawdá! To iuż się ná to spuśćić? to iuż ręce opuśćić? A to nie prawdá! Trzebá do Boskiey prædestynácyi, y nászey cooperácyi; do Swiętych zá námi instáncyi, y nászey ápplikácyi. Bo ná coż orzesz, y śieiesz? ná co około źiemi prácuiesz? á wieczność y zbáwienie, ná samę prædestynácya spuszczász? iákoby rownie BOG nie przeyrzał, co się ná źiemi, á co ná Niebie stánie? Alec iuż czásu do tego dyskursu nie mász: Więc was z nim, do PIOTRA S. y tego, y cáłego Kátolickiego Kośćiołá Sprawce y Doktorá naypierwszego odsyłám: *Satagite, ut per bona opera, certam electionem vestram faciatis*: A ták zbáwieni, Błogosłáwieni, bá y Swiętemi będźiećie. Nie ták bezbożni, y nie raz nie ták! *Non sic impij, non sic! sed quasi mare fervens*. Dopiero ná ten czás, pysznym á prożnym nádęte wiátrem, spuszczáia żagle; kiedy iuż blisko brzegu, y końcá żeglowánia. Dopiero, płonno łákome nádźieie, iáko omylne fale, o kámień rozbiiáia grobowy; kiedy iuż źiemiá y piasek śmiertelny ná oczy tudźiesz przychodźi: *Hic confringes tumentes fluctus tuos*. Dopiero, smrodliwego ćielská wylewy, ktore iáko wodę złopáli, *Bibunt sicut aquam iniquitatem*; támowáć myślą! Dopiero zazdrośći y gniewy, burzácego się, y pieniącego morzá, *iras feri maris, despumantes confusiones*; chcą uspakaiáć. Dopiero rozboyne zdźierstwá y zbiory, z okrętu wyrzucáć będą; *Divitias quas devorárunt evoment!* Dopiero náostátek, rádźiby grzechow, iák zástárzáłych trupow, chcąc niby obćiążonemu ulżyć sumnieniu, pozbyć: Dopiero mowię; kiedy iuż ná hak ostátni przyidźie! kiedy śmiertelna nawálnicá, o łoszko ich, álbo o źiemię uderzy. Kiedy się mięszáć, bokámi robić, piersi nádymáć, gárdło flegma zálewáć, duśić, y tonąć ostátnie poczną! A náostatek, kiedy się ná samym brzegu okręt o kámień grobowy rozbije, że się ledwie przy iedney trunnie, álbo desce, y to nie záwsze, zostáną

Ibidem.
Ibid.
2. Pet. 1.
Isai. 57.
Iob. 15.
Iud. 13.
Iob. 26.

Isai. 57. Y dla tego, *Non est pax impijs, dicit Dominus*; náwet y w ten czás; y owszem naymniey ná ten czás, kiedyby ná wczás, ná cała wieczność odpocząć trzebá w Pokoiu! Będąc y oni, álbo przynamniey zá nich Kápłáni, ná Ss. rátá wołáć; *Subvenite Sancti DEI.* ále iuż dármo! choćby ná samę Krolowa wszystkich Swiętych z owym tonącym Sodálisem wołáli: *Monstra te esse Matrem*! to sobie *Responsorium*, álbo piorun z záchmurzonego Niebá usłysza: *Non monstrasti te esse Filium*! Niechże się záwczásu życie wásze z niewinnym Przeczystey Pánny y Synem STANISŁAWEM pobrátá w obyczáiách; to ták przy śmierći, oboygá doznaćie obrony.

Zaglu ná Mászćie, JEZU ná Krzyżu rozpięty; poday nam, w owey ostátniey toni, *ultimam in naufragio Tabulam*, Krzyż twoy Swięty; ábyśmy *in osculo pacis*, w słodkim Ran Twoich poćáłowániu umieráiąc, w wiecznym Pokoiu, *in pulchritudine Pacis, in requie opulenta*, z Tobą y z twymi Swiętemi ná wieki żyli. *Fiat, Fiat,* Niech się ták stánie! AMEN. Isai. 32.

DOM
KSIĄŻKI
DOM

